

Måndagen den 8 April 1867.

Kammaren sammanträdde k. 6 e. m.

Justerades ett protokolls-utdrag för den 6 dennes och protokollet för den 22 sistlidne Mars.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 25, i anledning af väckta motioner, angående dels upphörande af, dels lindring uti inrikes fyr- och båkafgifter;

N:o 26, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, om tillåtelse för Göteborgs stad att få inlösa eganderätten till kronosäteriet i mantal Sannegården; och

N:o 27, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående skatteförsäljning af Östra kronoallmänningen i Örebro län, för afslutande af regleringen rörande de s. k. frisocknarnes tjenstbarheter till Dylta svafvelbruk.

Föredrogos ånyo, och biföllos Stats-Utskottet nedannämnda, den 22 och 23 sistlidne Mars bordlagda Memorial och Utlåtanden:

N:o 47, med förslag till allmänna vilkor och stadganden i afseende på de statsbidrag, som under denna riksdag beviljas för väganläggningar och vägförbättringar, hamnanläggningar, kanaler och andra vattenkommunikationer, äfvensom för sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag;

N:o 48, i anledning af väckta motioner, om förlängd räntefrihet för det till utdikning af sjöarne Tjurken, Näfvelsjön m. fl. vattendrag inom Jönköpings län beviljade lån;

N:o 49, i anledning af väckt motion, om användandet af den s. k. Långmanska testamentsfonden till anskaffande af fullt tidsenliga vapen;

N:o 51, i anledning af väckt motion, om beviljande af ett lån å 6,000 R:dr för Högeruds församlings kyrkobyggnad; och

N:o 52, i anledning af väckt motion, om återställande af tvänne med afseende å jernvägsanläggningen mellan sjöarne Wessman och Barken utgifna borgensförbindelser.

Föredrogos ånyo, och biföllos Stats-Utskottets den 26 och 27 sistlidne Mars bordlagda Utlåtanden:

N:o 55, i anledning af väckt motion, om anvisande af förslagsanslag till bestridande af kostnaderna för sådana urtima landsting, som erfordras för val af riksdagsman i Första Kammaren; och

N:o 56, angående ersättning för sådana af Arméförvaltningen och Statskontoret förskottsvis bestridda utgifter, för hvilka statsanslag ej blifvit beviljade.

Föredrogs ånyo Stats-Utskottets den 26 och 27 sistlidne Mars bordlagda Utlåtande N:o 57, i anledning af väckta motioner, om återlösen för Kronans räkning af en till byggnadsplats uppläten del af Carl XIII:s torg.

Grefve Mörner, Carl Göran: Då jag gjorde den framställning, hvarå Stats-Utskottets nu föredragna Utlåtande utgör svar, trodde jag detta vara enda utvägen att förekomma de för hufvudstaden mindre lyckliga följder, som skulle uppstå af det beslut, hvarigenom en del af Carl XIII:s torg blifvit för ifrågavarande byggnad uppläten. Utskottet har, efter anförande af Öfverintendents-embetets utlåtande i ämnet, helt ort och godt affärdat motionerna, hufvudsakligen på den grund, att i desamma icke blifvit antydt, för hvilket ändamål platsen skulle vara erforderlig. Att motionärerne icke egde att uppgifva sådant, torde vara klart. Det hade varit nog djerft af dem att tilltro sig göra något förslag i detta hänseende. För min del trodde jag äfven det ändamål vara tillräckligt, att bibehålla hela torget ostyckadt för allmänhetens begagnande såsom promenadplats, utan att någon del deraf skulle lösryckas till förmån för enskilde spekulanter. En annan sak, som kanske äfven kan tåla att tänka på, är hvad inflytande bebyggandet af nu ifrågavarande hörn kan hafva på möjligheten att lämpligen ordna denna del af torget, om det ifrågakomme att å dess norra sida för det allmännas räkning uppföra en byggnad. Öfverintendents-embetet har sagt att atelierbyggnaden icke skulle i detta afseende utgöra något hinder. Jag har mycken vördnad för detta embete, men jag tror, att det är svårt att afgöra denna sak, innan man vet, huru beskaffad den byggnad skall blifva, som skulle komma att å norra delen af torget uppföras. Blefve emellan denna byggnad och atelierhuset endast en gatas bredd torde sådant för mängden synas mindre ändamålsenligt. Öfverintendents-embetet har vidare från den irregularitet, som finnes i torgets vestra sida, hemtat ett skäl för sitt förslag att göra denna sida ännu mer irregulier. Jag ber att, i afseende på denna del af frågan, få fästa uppmärksamheten derpå, att det endast är gafveln af Landtmäterikontorets hus, som skjuter fram på torget, och att, om man ville göra detta reguliert, behöfde man blott på bredden afskära en del af detta hus; hvaremot, om ändring af atelierbyggnaden skulle ifrågakomma för att vinna en regulier form på torget, skulle minskningen träffa hela långsidan på detta hus, och att minska ett hus genom att afskära detsamma utefter dess längd, har jag ännu icke hört ifrågasättas eller sett utföras. Landtmäterikontorets hus, som ligger midt för torget, står dessutom mindre

utseendet deraf, åtminstone under den tid af året, då träden äro löfvade och torget mest begagnas till promenadplats; hvaremot om ett hus uppföres i hörnet af Hamngatan och Stora Trädgårdsgatan, detta måste städse på ett mindre fördelaktigt sätt falla i ögonen. Öfverintendents-embetet säger, att äfven om byggnaden komme att synas öfver träden, skulle den granna arkitekturen göra god verkan. Min enskilda åsigt derom vill jag icke uttala, — den betyder alltför litet — jag endast refererar yttrandet. Den, som i dag gått förbi byggnadsplatsen, har emellertid kunnat se, huru långt grunden sträcker sig fram på torget; eller att den går lika långt fram på detsamma, som Landtmäterikontorets hus. Om detta tillfälle, att, innan huset är till fullo uppfördt, återvinna platsen, lemnas obegagnadt, kan tillfället dertill anses för alltid förloradt. Det är visserligen sannt, att, till följd af den ifver, hvarmed arbetet under denna vinter bedrifvits, kostnaden redan nu icke skulle bli ringa, men det är dock klart, att denna kostnad nu vore obetydlig, i jämförelse med hvad som framdeles kan komma i fråga. Jag har i min motion antydtt, hvad jag tror vara det enda, som för närvarande kan och bör af Riksdagen beslutas, nemligen att ifrågavarande del af Carl XIII:s torg för Kronans räkning återlöses från det bolag, åt hvilket densamma blifvit upplåten; att underdånig skrifvelse härom till Kongl. Maj:t, så fort ske kan, aflåtes, samt att åt Riksgälds-kontoret uppdrages, att den nödiga löseskillingen till Kongl. Maj:ts disposition tillhandahålla. Att utsätta någon viss summa är omöjligt, då någon upplysning derom icke blifvit genom Stats-Utskottets försorg anskaffad, och jag tror icke heller sådant vara nödvändigt. Jag anhåller, att Kam-maren ville, med afslag å Utskottets hemställan, bifalla hvad jag i min motion föreslagit.

Herr Schartau: Denna fråga kan, liksom andra, betraktas från olika sidor. Ser jag saken såsom medlem af Stockholms samhälle, så beklagar jag det beslut, som blifvit fattadt. Ser jag den såsom riksdagsman ur konstitutionel synpunkt, så beklagar jag det ändå mer. Men det, som är skedd, kan icke hjälpas; det är en fait accompli, och kan icke göras ogjordt. Der stod t. ex. ett stort utmärkt vackert träd, kanske det högsta inom Stockholm, som nu är borta; och det kan icke återställas med penningar. Då i allt fall ändring icke kan ske utan alltför stora kostnader, och vi hafva föga tillgångar till sådana, måste jag tillstyrka bifall till Utskottets hemställan.

Friherre Silfverschiöld: Den förste talaren tycktes hafva orätt uppfattat Utskottets yttrande i denna fråga. Utskottet har icke, såsom den värde ledamoten anförde, sagt, att motionärerne icke uppgifvit till hvad ändamål platsen skulle användas, utan det står, att »motionärerne icke ens antydtt, att den för ofta berörda atelierbyggnad anvisade plats skulle vara för något Statens behof för närvarande erforderlig.» Detta är något helt annat. Vidare heter det, att »afhjelpandet af den störande inverkan, som den ifrågaställa byggnaden förmenats utöfva på utseendet af en hufvudstadens promenadplats, synes icke lämpligen böra utgöra föremål för användande af Statens medel.» Utskottet har utgått från den synpunkt, att, om platsen behöfdes för Statens ändamål, så borde

statsmedel användas till dess inlösande, men är platsen behöflig för staden Stockholm, så synes det icke lämpligt att inlösen sker med Statens medel; Utskottet har derföre icke ingått i pröfning af Öfverintendents-embetets utlåtande, utan endast hållit sig till frågan, om denna plats vore för Svenska Staten behöflig eller icke. Då denna fråga måste besvaras med *nej*, har Utskottet ansett sig böra afstyrka förslaget. Någon närmare utredning af frågan anser jag icke behöflig; utan anhåller om bifall till Utskottets hemställan.

Grefve Mörner: Om Stockholms stad, derest den det ville, kunde göra något vid denna sak, så kunde den siste talarens argumentation hafva någon kraft. Men Stockholm måste äse verkställandet af förändringen, utan att på något sätt kunna förekomma densamma. Jag hade trott, att Sveriges hufvudstad skulle för Sveriges innevånare hafva något intresse, att dess vårdande skulle af dem omfattas med någon värma, och att de skulle önska att förekomma densammes förfulande. Men äfven om man icke bryr sig om detta, eller att stadens förnämsta promenadsplats inskränkes och skadas till utscende och omfång; så har behofvet af lämpliga byggnadsplatser, för uppförande af hus till embetslokaler, icke varit obekant för Utskottet, hvilket tillstyrkt en årlig utgift af 12 å 15,000 R:dr till förhyrning af sådana lokaler. De Fria Konsternas Akademi är redan i besittning af en stor byggnad, i hvars många våningar vill synas, att utrymme borde kunna beredas för tillräckligt många atelierer. De skäl Utskottet anfört synas mig vara af den sort, som man understundom tillgriper, då man vill undanskjuta en missaglig fråga, hvars vigt och befogenhet man dock ej kan förneka. Det är anmärkt, att frågan icke nu mera kan handläggas på konstitutionel väg, derföre att så icke skedde vid förra Riksdagen. Detta är sammt, men derför får den majoritet inom förra Riksdagens Konstitutions-Utskott svara, som då beslöt décharge-betänkandet; jag anser *mig* icke tillkomma att ingå i försvar eller redogörelse för dessa åsigtter.

Inlösandet af den upplåtna delen af Carl XIII:s torg skulle kosta penningar. Men äro dessa icke väl använda, om man dermed kan förekomma, att åt efterverlden lemnas ett monument, som skall vanpryda vår hufvudstads förnämsta promenadsplats, och för kommande släkten vittna om det begångna misstaget. Då, enligt mitt förmenande, ett sådant blifvit begånget, har jag sökt utfinna något medel, hvarigenom det i tid kunde rättas. Jag fortsätter mitt yrkande om bifall till mitt förslag.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade yrkats dels bifall till Stats-Utskottets förevarande Utlåtande och dels af Grefve Mörner, att Kammaren, med afslag å Utlåtandet, måtte besluta, att ifrågavarande del af Carl XIII:s torg skulle för Kronans räkning återlösas från det bolag, åt hvilket densamma blifvit upplåten; att en underdånig skrifvelse härom skulle till Kongl. Maj:t, så fort ske kunde, aflåtas; samt att åt Riksgälds-kontoret skulle uppdragas att den nödiga löseskillingen till Kongl. Maj:ts disposition tillhandahålla.

Härefter framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till Utskottets Utlåtande, hvarvid svarades många ja, blandade

med nej, och sedermera proposition på afslag derå och antagande af det utaf Grefve Mörner föreslagna beslutet, då svaren utföllo med många nej, blandade med ja; hvarefter och sedan proposition på bifall till Utlåtandet förnyats samt med många ja, blandade med nej, besvarats, Herr Grefven och Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Grefve Mörner begärde votering.

Uppsattes och justerades följande voteringsproposition:

»Den, som bifaller Stats-Utskottets Utlåtande N:o 57, i anledning af väckta motioner, om återlösen för Kronans räkning af en till byggnadsplats upplåten del af Carl XIII:s torg, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår Kamnaren detta Utlåtande, och beslutar för sin del, att ifrågavarande del af nämnda torg skall för Kronans räkning återlösas från det bolag, åt hvilket densamma blifvet upplåten; att en underdånig skrifvelse härom skall till Kongl. Maj:t, så fort ske kunde, aflåtas; samt att Riksgälds-kontoret skall uppdragas, att den nödiga löseskillingen till Kongl. Maj:ts disposition tillhandahålla.

Sedan voteringspropositionen blifvit anslagen, verkställdes omröstningen; och befunnos vid dess slut rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 46;

Nej — 35.

Föredrogos änyo, och bifollos Stats-Utskottets den 26 och 27 dennes bordlagda Utlåtanden:

N:o 58, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående rättighet för fjerdingsman, som beordras till tjensteförrättning utom sitt distrikt vid beväringmönstringar, marknader och dylikt, att för sådan förrättning uppbära särskild ersättning; och

N:o 59, i anledning af väckt motion, att de i Kongl. Kungörelsen den 27 September 1861 fastställda bidrag af allmänna medel till utflytningar vid laga skiften måtte för Gotland höjas till dubbelt belopp.

Föredrogs änyo Stats-Utskottets den 26 och 27 sistlidne Mars bordlagda Memorial N:o 60, med beräkningar öfver statsregleringen för år 1868, samt förslag, i fråga om fyllande af Riksgälds-kontorets behof.

Friherre Bildt: Jag är öfvertygad, att hvar och en instämmer med mig i uttryckande af tacksamhet derföre, att Stats-Utskottet hyst den aktning för Representationen, att det, innan Hufvudtitlarne till af-

görande förekommo, framlade en utredning af vår finansiela ställning. Denna utredning kan icke vara annat än approximativ, då den skett *under förutsättning*, att Kammaren skulle bifalla Utskottets förslag i afseende på Hufvudtitlarna; *under förutsättning*, att Kongl. Maj:ts Proposition om förhöjda bevillningen skulle antagas; och *under förutsättning*, att Utskottets förslag, i afseende på jernvägarne, uppförande af ett nytt hofstall och andra frågor skulle godkännas. Detta förslag har varit till ledning för Kammaren i flera frågor; men då jag erkänner dess stora vikt i detta afseende, vill jag dock icke med min röst biträda dess godkännande. Det har för närvarande spelat ut sin roll. De approximativa beräkningarne måste bli verklighet, innan man kan på dem grunda ett beslut. Den mindre brist, som kan uppkomma, bör måhända fyllas genom lån, men förslaget att låna för den verkliga statsbristen, tror jag icke bör bifallas. Jag vill icke ingå i pröfning af hvilket som är bäst, inhemska eller utländska lån. Det måste längre fram bli föremål för Kammarens debatt. Men man kan förutskicka den anmärkningen, att upplåningen inom landet icke kan utsträckas öfver en viss gräns, utan skada för den allmänna rörelsen, och att upplåningen utomlands äfven har en gräns, om man icke vill ingå på orimligt höga villkor. Det synes mig således, att, huru frågan än betraktas, detta Memorial endast kan föranleda till återremiss. Det är också därför jag begärt ordet, och jag anhåller hos Herr Grefven och Talmannen om proposition derpå, att detta Memorial måtte till Stats-Utskottet återremitteras.

Herr Schartau: Äfven jag förenar mig i det beröm, som blifvit tilldeladt Stats-Utskottet, därför att det afgifvit detta Betänkande. Det äsyftade ändamålet, att få ett uttryck af Kammarens opinion i frågan, ernås endast derigenom, att, då frågan återremitteras, yttranden afgifvas, som kunna tjena Utskottet till mer eller mindre ledning. Stats-Utskottet har att bära ett kors, lika tungt som någon annans; det måste afgifva ett förslag, huru en befintlig brist, eller så kallad sväfvande skuld skall betäckas, och Utskottet bör därför få kunskap om de åsigtter, Representationen i detta ämne hyser. Jag skulle för min del hafva stora betänkligheter att bifalla Utskottets hemställan, att genom lån på det föreslagna sättet erhålla de erforderliga medlen. Det skulle, fruktar jag, möta svårigheter med afseende på penningställningen inom landet och den räntefot, som är allmänt gällande. Jag befarar, att, om Riksgälds-kontoret finge ett sådant uppdrag, det möjligen skulle misslyckas, och ingenting är ledsammare, än att vilja och icke kunna. Men äfven om det lyckades, så, hvad skulle följden blifva? Att de kapitaler, som äro insatta i Riksbanken, och enskilda banker, komme till större delen att i stället användas till uppköp af Riksgälds-kontorets obligationer, löpande med 5 procents ränta, och med en kapitalrabatt, hvars belopp man väl icke känner, men som lätteligen kunde nödtvunget blifva så stor, att räntan skulle komma att motsvara minst 6 procent. Följden häraf blefve, att penningarne komme att insättas i Riksgälds-kontoret mot erhållande af obligationer, hvilka alltid vore ett säkert och användbart hypothek i långifvarens hand, om denne vid något tillfälle skulle behöfva ett sådant. Att medlen komme att för-

flyttas från bankerna, vore visserligen en småsak, om det endast rörde dem sjelfva; men i samma mån depositionerna uttogos, finge bankerna icke något att utlåna, och Första Kammaren har redan sört för, att Riksbanken icke kan lenna någon ersättning härför, då Kammaren derifrån borttagit så väl 1865 som 1866 års bankovinst. Jag fruktar för den skull, att den brist på förlager, hvaröfver man redan nu klaggar, skulle komma att ändå mera ökas, och det vore betänkligt att ställa så till. Af dessa skäl kan jag icke önska framgång åt Utskottets förslag, huru godt det eljest kunde vara; men å andra sidan kan man fråga, hvad är då att göra? Vi hafva icke några andra resurser, än att låna, fastän det kan ske på olika sätt. Jag har hört, att man på annat håll föreslagit, att Svenska Staten skulle upptaga ett stort lån af ända till 40 millioner R:dr. Jag bekänner, att jag bäfvar därför, och hoppas, att Riksdagen icke skall hängifva sig åt dylika svindlande tankar. Men då man är reducerad till att söka andras hjälp, så är frågan att bete sig klokt, och jag frågar, om det vore klokt, att under denna tidpunkt försöka sig på den utländska marknaden med ett nytt lån.

Jag ser de redan tagna utländska lånen med stort vemod, och kan ej dölja min misströstan om framgång i ett försök att nu fortsätta dermed. Jag tror deremot, att det finnes en utväg utan nytt låns upptagande, vare sig inom eller utom landet. Detta låter ju bra, och Herrarne vilja säkert veta, hvilken denna utväg kan vara. En reservant har ofrivilligt påpekat den, då han påminde oss om, att Riksgälds-kontoret har liggande kapital i färdiga obligationer, som icke äro använda. Dessa obligationer finnas utställda i Pund Sterling till en stor summa. Då det nu är fråga om att gifva råd, så vågar jag ifrågasätta, om det icke förtjenade att öfvervägas, huruvida icke skäl vore att bemyndiga Riksgälds-kontoret att af denna obligationssumma använda hvad, som vore behöfligt, för att betäcka den brist, som finnes. Man kan icke, med hopp om framgång, försöka att på utländsk marknad upptaga ett så litet belopp som 8 eller 10 millioner, hvilket är hvad vi nu egentligen behöfva. För att få ett lån i kurs, måste det omfatta minst 20, kanske 30 millioner, och det vore väl, om frågan endast gällde att *taga* ett lån, men det erfordras jemväl att *erhålla* det, och äfven om man kunde detta, så skulle jag hafva stor betänklighet att indraga så mycket penningar på en gång, ty hos Svenska folket bor, som vi väl känna, icke någon hushållsanda. Den utväg, jag påpekat, vore att använda representativer af ett lån, som redan är taget. Jag vet väl, att detta lån egentligen är förvandladt till annat myntslag, och att obligationerna äro endast ett slags minne af det förflutna, men jag kan icke se, hvarföre de icke skulle kunna användas, under förbehåll, att man tänkte på, huru de skulle inlösas, och då Första Kammaren beslutat, att använda bankovinsten för statsbehofven, så kan jag icke se något hinder att framhålla någon del just af denna vinst som ränta och amorteringsfond. Jag tror, att dessa obligationer då skulle gå lika långt som några andra, och säljas bättre än nya papper. Äfven om ett nytt lån skulle upptagas, kunde man icke komma längre, än man förut gjort, nemligen att få en liten del fix och det andra beroende på option, eller tillfällig framgång i försäljningsväg.

Hvad jag nu sagt har icke något annat syfte, än att fästa Stats-Utskottets uppmärksamhet på saken, och jag instämmer derföre i yrkandet om återremiss af förevarande Utlåtande.

Friherre Sprengtporten: Jag föreställer mig, att Riksdagen redan vunnit tillräcklig erfarenhet af de olägenheter, som medföra en sväfvande statsskuld och en förhanden varande statsbrist. Det är sålunda önskligt, att under den tid, som kommer att förflyta till nästa riksdag, vår Regering må taga dessa olägenheter i betraktande, och med den rätt, som den tillkommer, framställa ett förslag, hvarigenom Statens inkomster och utgifter komma i jemhöjd med hvarandra; samt att, om, för vinnande af ändamålet, det blir nödigt att anlita nya beskattningsformer, Regeringen icke häruti må låta sig uppehållas. Valet för närvarande mellan ett inhemskt och ett utländskt lån är ganska svårt att afgöra, då man endast ofullständigt känner det belopp, som erfordras. Man synes frukta, att ett inhemskt lån skall komma att utföra en alltför stor tryckning på penningemarknaden. För min del befarar jag likväl icke detta, om man upptager det i form af subskriptionslån; ty då ingå penningarne den ena dagen i Riksgälds-kontoret, för att åter utgå den andra dagen i rörelsen; men en omständighet får icke förbises, och denna är, att ett större inhemskt lån icke bör upptagas, så framt räntan, inbegripet fördelen af kapitalrabatten, skulle komma att öfverskjuta den fastställda fastighetsräntan, ty i sådant fall skulle en betänklig tryckning på vår finansiella ställning kunna komma att uppstå. Jag har alltid, då jag tänkt på framtiden, haft den önskan, att Sverige en gång måtte göra sig oberoende af utlandets försträckningar, och anser derföre en början böra göras, för att nu, om så ske kan, lägga grunden till en inhemsk statskredit. Härmed förstår jag dock icke, att man skall upptaga lån, som skola återbetalas på kort tid om 2 å 3 år, utan jag aser ett fullkomligt ordnadtt fondsystem.

Min åsigt är derföre, att Riksgälds-kontoret i första hand gör försök att upptaga ett lån inom landet; men att om detta i mer eller mindre mån icke lyckas, Kontoret må bemyndigas att fylla bristen genom ett utländskt lån.

Jag kan icke gilla flera punkter i Utskottets Betänkande, och anser icke gifvet, att lånet bör upptagas till 5 procents ränta. I fråga om upptagande af amorteringslån, anser jag det vara mera fördelaktigt att upptaga det till lägre räntefot t. ex. till 4½ procent, och större kapitalrabatt. Låntagaren förlorar derpå ingenting; men det är en fördel för långgifvaren. Det är äfven vanligt att uppställa alternativer, och låta långgifvaren välja det alternativ, han för sig anser förmånligast.

Jag instämmer med en föregående talare deri, att jag icke kan betrakta detta Betänkande på annat sätt, än som ett principbetänkande, och jag anhåller om återremiss.

Herr Stjernblad: Den förste talaren har yrkat återremiss på Betänkandet, och jag måste instämma med honom. Jag har begärt ordet med anledning af den mörka tafla, som man här uppdrog, för den händelse ett lån inom landet skulle upptagas. Jag för min del tror, att, om man kommer öfverens om att hålla detta lån inom, om jag så får uttrycka

mig, det legitima området, d. v. s. icke större än hvad den förra Riksdagen anslagit, och hvad denna kan anslå till jernvägarne, eller högst 8 millioner, och detta lån icke upptages på en gång utan successivt, så skall det icke åstadkomma någon rubbning på landets ställning. Vi må icke tro, att fastän Staten lånar 8 millioner inom landet, dessa skulle försvinna; de utgå igen i rörelsen. Vi måste taga i beräkning de årliga besparingarne, och kasta vi en blick på Bankernas depositioner och öfriga kapitalbildningar, så finna vi, att de äro ganska stora. Jag kan således icke se någon fara, om dessa lån upptagas successivt; och om några af dessa obligationer skulle förirra sig utom landet, kan väl ingen hafva något deremot. Allt detta är sagdt under förutsättning, att de politiska förhållandena icke göra det omöjligt. Jag är således af fullkomligt motsatt tanke med den värde talaren, hvad upptagande af inländskt lån beträffar, men öfverensstämmer deremot fullkomligt med honom deruti, att vi icke nu böra söka något utländskt lån, och tror, att det icke skulle fördelaktigt inverka på våra statspappers pris, om vi, efter att i de sednaste dagarne hafva afyttrat de resterande obligationerna, genast skulle med nya sådana uppträda på den utländska marknaden. Åter måste jag vara af olika åsigt med den värde talaren, i afseende på det sätt han föreslagit att anskaffa penningar, utan att taga lån inom eller utom landet. Han har nemligen hänvisat på obligationer, som hvila i Riksgälds-kontoret. Vi veta alla, huru detta lån tillkom. Vid 1862—63 års riksdag uppdrogos Fullmäktige i Riksgälds-kontoret att anskaffa ett lån af 35 millioner R:dr R:mt mot Riksgälds-kontorets obligationer i Pund Sterling. Lånet hade ett olyckligt öde, och Fullmäktige togo derföre ett annat lån i Thaler, begge tillsammans cirka 32,500,000 R:dr R:mt.

Fullmäktige hafva derföre, efter mitt förmenande, ingalunda rätt att utan nytt mandat af Riksdagen utsläppa mera än cirka 2,500,000 R:dr. Om man öfverskrider detta belopp, gör man orätt, så vida man icke erkänner sig hafva tagit nytt lån. Jag kan således icke tillstyrka ett sådant förfaringssätt, och jag kan det så mycket mindre, som jag hört mycket märkvärdiga historier om detta lån. Vi se äfven, att det varit noteradt på Londons börs, men blifvit utstruket. Det har äfven varit noteradt på Hamburgs börs, men utan att deruti på länge något blifvit gjordt. Skulle man utsläppa dessa obligationer, borde det icke blifva till lägre kurs, än den, som motsvarar det pris man erhållit för sednaste thalerlånet, utgörande för obligationerna i Pund Sterling omkring 82½ procent. Ett annat förfaringssätt skulle, enligt mitt förmenande, bidra till att nedsätta Statens kredit. Och då det här antydda pris svårigen för dessa obligationer läser kunna erhållas, så torde klokheten bjuda, att icke använda dem.

Jag tror således, att det hvarken skulle vara omöjligt eller vådligt att taga ett inhemskt lån, och anser derföre, att vi icke nu böra taga något utländskt lån eller använda förutnämnda obligationer. Jag anhåller om återremiss.

Herr Wallenberg: Jag finner mig uppkallad af de anmärkningar, som blifvit gjorda mot Stats-Utskottets Betänkande N:o 60, ty, om Kam-maren beslutar återremiss, och dessa icke blifvit vederlagda, skulle de

qvarstå som en opinionsyttring, hvarefter Utskottet skulle rätta sig. Man har sagt, att man icke kunde bestämma sig i afseende på formen, förrän summan vore bestämd. Jag delar Fullmäktiges åsigt, att formen först bör bestämmas. Man har sagt, att lån kunna icke utsträckas öfver en viss gräns inom landet. Det är sannt; men man har väl icke utsträckt sig öfver en viss gräns, då man icke börjat låna. Man kan då omöjligt veta, huru mycket man kan få och hvilket inflytande det kan hafva på ställningen i landet. Man har länge talat om ett inhemskt fondsystem, men ännu icke kommit till handling. Det är ledsamt att vilja och icke kunna, men ännu sämre att aldrig försöka. Man har uttryckt en stor ömhet för de positionerna i enskilda bankerna, och jag är rörd deröfver. Jag har den åsigt i denna sak, att penningarne komma att deponeras, der de stå bäst och qvarstå icke längre tid, och därför är det samma förhållande med bankovinsten, ty innan den betalas ut, kommer en ny sådan och fyller tomrummet. Det är vidare sagt, att Bankens reservfond blir illa medfaren genom beslutet om bankovinsten. Jag tror, att vi måste anse denna som en reserv för Banken och icke för låntagaren. Man har slutligen visat oss på ett kapital i de uti Riksgälds-kontoret qvarliggande obligationerna. Det vore i sanning ett vackert kapital! Det vore ett lika godt sätt att skaffa kapitaler, som om man, för att nå detta mål, skref reverser och nedlade i sin kassakista. Riksgälds-kontoret har icke heller rätt att af dessa obligationer släppa ut mer än $2\frac{1}{2}$ million R:dr. Det är något besynnerligt med dessa lån, att, då de en gång misslyckats, är det mycket svårt att ånyo bringa dem upp. Då noteringen upphörde, var endast en högst obetydlig del såld till allmänheten. Sedan begärdes det att få förse dessa pund-obligationer med thaler-kuponer, men detta afslog Fullmäktige, och detta med rätta, ty då kan man väl så gerna skriva om obligationerna, som utsända pund-obligationer med thaler-kuponer. Totalintycket häraf lär vara det, att det är bättre att taga ett nytt lån än att söka forcera det gamla. Det har blifvit yttradt i afseende å räntan på obligationer, att man ville hafva den lägre än 5 procent. Detta är en räknefråga och en smakfråga. Utskottet har velat, att det skulle bestämmas en sådan räntefot, att den icke kunde komma i kollision med räntan på den intecknade skulden.

Jag vågar dock påstå, att, om 5 procents ränta bestämmes, så skall detta icke hafva inflytande på den intecknade skulden. Jag vill som bevis härför anföra, att det lån, som Stockholms stad för sammanbindningsbanan förra eftersommaren måste upptaga, icke haft till följd, att några inteckningar blifvit uppsagda, eller förorsakat någon rubbning i den så kallade fastighetsskulden, och jag är öfvertygad, att något sådant lika litet här skulle inträffa.

Vissserligen kan ingen hindra obligationerna att vandra dit egaren af kapitalet bor; men det är dock en stor fördel att få dem utfärdade i Svensk myntsort och betalbara i Sverige, ty härigenom undvikas många kostnader. Af de utländska lån, vi tagit, hafva alla, med undantag af ett, varit gradatim dyrare, och det är sannolikt, att, om vi skulle taga ett nytt utländskt lån, skulle det blifva dyrare än det förra lånet. Jag är öfvertygad, att, om ett inhemskt lån tages, skulle de små kapitalerna församla sig till Riksgälds-kontoret, och genom den hushållsanda, som

onekligen finnes hos folket, fastän den här bestrides, nya besparingar snart göras. En talare har yttrat, att bankovinsten borde förskrifvas som ränte- och amorteringsfond för ett lån; men så långt hoppas jag dock, att vi icke äro komne, att vi behöfva förskrifva särskilda inkomster för att honorera våra skulder; Riksdagens beslut borde väl härför kunna utgöra full garanti. Göra vi det, så beträda vi en bana, som betingar hög räntefot och ger dålig kredit. Jag vill för min del icke motsätta mig en återremiss. Jag vill blott fästa uppmärksamhet på, att det är skäl, att Riksgälds-fullmäktige snart få besked, ty tidpunkten är nu gynnande att på goda vilkor få ett inhemskt lån, och det är ej sagdt, att utsigtorna härför länge blifva lika goda.

Herr Wærn: Den förste värde talaren har missförstått Utskottets förslag, i det han ansett detsamma innefatta, att medel till betäckande af hela den befintliga statsbristen borde anskaffas genom upplåning. Om Utskottets mening varit sådan, skulle jag icke heller kunnat dela den, ty jag anser det vara origtigt att, genom upptagande af ett fonderadt lån, kasta på framtiden fyllandet af en verklig statsbrist, den vi sjelfve föranledt, men deremot anser jag det hafva stora fördelar med sig, att, på sätt Utskottet afsett, upptaga ett mindre lån på fem år. Jag delar de begge nästföregående talarnes åsigt, att vi icke böra upplåna mera än 8 millioner. Denna summa skulle nemligen stå i öfverensstämmelse med hvad under sista och — såvida Stats-Utskottets förslagsvis för jernvägar beräknade summa blir Riksdagens beslut — denna riksdagen blifvit beviljad för jernvägsbyggnader och Utskottet nu föreslagit för samma ändamål; upptagande af ett sådant lån skulle således stå i konsekvens med den grundsats man sökt etablera, eller att låna endast för jernvägsbyggnader. Ehuru jag äfven är direktör i ett penningverk, står jag dock icke i den omedelbara beröring med allmänheten, som några föregående talare göra i deras egenskap af bankdirektörer, men jag litar på deras omdöme, att man icke bör upplåna mera än 8 millioner. Medelst upplånande af denna summa, åtagande af vapens katt, förhöjning af tullsatserna och användande af bankovinsten, anser jag det dock vara möjligt att reglera staten för nästkommande år, fylla den brist, som förefines, och ändamålsenligt reglera alla förhållanden för år 1868, utom i ett enda fall. Jag anser det nemligen vara särdeles oklokt, att på ett så stort företag som jernvägsbyggnader använda ett så litet kapital som 2 millioner R:dr. Vid 1862—1863 årens riksdag beviljades till jernvägsbyggnader 38 å 39 millioner, eller omkring 13 millioner för hvart och ett af de år statsregleringen omfattade. Detta var utan tvifvel alldeles för mycket, och denna forcering af jernvägsbyggnaderna har, enligt min tanke, hufvudsakligen förorsakat, att Statens finansiela ställning nu är mindre tillfredsställande; men, Mine Herrar! det är en betydlig skilnad emellan 13 och 2 millioner. Om endast 2 millioner R:dr skulle anslås, skulle man nödgas uppskjuta fullbordandet af jernvägsbyggnader, hvaraf skulle följa, att de redan verkställda icke lemna någon afkastning, att man ändock skulle nödgas utbetala stora belopp i ränta och amortering af den redan utbetalda anläggningskostnaden, att det slutliga fullbordandet skulle betydligt fördras, hvar-
till

till skulle komma, att man endast med svårighet skulle kunna ändamåls-
enligt använda en så obetydlig summa som 2 millioner R:dr. Det vore der-
före i hög grad önskligt, att man kunde anskaffa större tillgångar för
fortsättandet af jernvägsbyggnaderna, men i afseende å möjligheten häraf
och särskildt i afseende å användandet af de s. k. Engelska obligatio-
nerna, skiljer jag mig från den föregående talaren. Det förhåller sig
med dessa obligationer så, att de icke äro endast reverser, utan att vi
sjelfve formligen öfvertagit eller så att säga köpt dem, att vi med af-
seende å en del af dem lemnat andra papper i stället, att Riksgälds-
kontoret antecknat sig såsom deltagare i det Engelska lånet för en
summa af 240,000 £, och jag kan vid sådana förhållanden icke anse
det för vår kredit skadligt, att släppa ut dessa obligationer. Man
måste afstyrka från att uppträda såsom lånesökande för en större summa,
då det Engelska lånet icke gick, och då af det Tyska endast en mindre
del öfvertogs såsom fix och optionen icke begagnades, men deremot kan
jag icke finna något hinder för att under hand sälja dessa obligationer
för det pris, som kan erhållas. Så länge vi hålla oss inom den summa
af 35 millioner, vi en gång annonserat oss ämna upptaga, kan ett dylikt
förfarande väl icke hafva något emot sig, ty det kan väl icke vara för
krediten skadligt, att genom bankirer sälja den egendom, till hvilken
vi äro egare. Något annat hinder för en sådan försäljning finnes icke,
enligt min tanke, än det låga pris, hvartill man skulle nödgas sälja
obligationerna. De båda siste talarne hafva betvivlat, att de skola kunna
säljas till annan kurs än som skulle vara för vår kredit menlig, men
man kan ju åtminstone höra sig för och öfvertyga sig om så är för-
hållandet. Kan man icke till någorlunda högt pris sälja dessa obliga-
tioner, så att man med heder kan släppa ut dem i marknaden, bör man
icke göra det, men eljest finnes icke något skäl, hvarför man borde
underlåta det. Man har beräknat, att obligationerna äro värda 82½ pro-
cent, och sagt, att det vore omöjligt att erhålla detta pris. Efter de
uppgifter, jag erhållit om noteringslistorna i Frankfurt an Main för
Februari och början af Mars detta år, stodo dessa obligationer då till 81¼
procent, och genom telegram har jag sedermera inhemtat, att noteringen
lydt sålunda: »säljare 82 procent, köpare 80 procent». Nu är frågan, om
icke Riksgälds-fullmäktige skulle kunna släppa ut obligationerna till
detta pris. Jag anser inga sådana betänkligheter, som att lånet en gång
varit misslyckadt, eller att det icke längre noteras på Londons stock-
börs, böra hindra oss ifrån att sälja obligationerna, om därför kan er-
hållas ett pris, som är väsentligen detsamma, som det vi fått för våra
andra obligationer. Äfven om vi skulle på obligationernas försäljning
göra någon förlust, kunde den dock icke blifva så stor som den förlust,
hvilken uppstår derigenom, att vi använda till jernvägsbyggnader ett så
obetydligt belopp som 2 millioner. Jag anser således, att Fullmäktige
böra höra sig före, huruvida de icke kunna till antagligt pris sälja de
Engelska obligationerna, och skulle anse det vara särdeles väl, om det
lyckades, så att vi på det sättet kunde öka 1868 års anslag till jern-
vägsbyggnader.

Då flere andra talare yrkat återremiss på förevarande Betänkande,
hvarmed Utskottet icke afsett annat, än att Fullmäktige skulle hålla

sig beredde att verkställa nödig obligationsförsäljning, vill jag icke heller motsätta mig återremiss, och detta så mycket mindre som Andra Kammaren redan beslutat sådan.

Grefve Mörner, Carl Göran: Om icke Andra Kammaren redan hade återremitterat förevarande Betänkande, skulle jag hysa betänklighet vid att tillstyrka ett beslut i sådan riktning. Jag erinrar mig nemligen nogsam den bedröfliga verkan af ett likartadt beslut vid 1862—1863 årens riksdag. Det af Stats-Utskottet först framlagda förslag angående lån bifölls då af tre Stånd, men återremitterades af Ridderskapet och Adeln, såsom jag vill minnas, på tillstyrkan hufvudsakligen af dåvarande Chefen för Finans-departementet, och effekten blef den, att under tiden försvunno de gynnsamma konjunkturer, som voro rådande, då Utskottets förslag först framkom. Då emellertid en återremiss nu är af Andra Kammaren beslutad, och vi således i alla händelser hafva att vänta ett nytt Utlåtande från Utskottet, vill jag ej motsätta mig en återremiss äfven af denna Kammare.

Man har här uttalat flera betänkligheter mot en upplåning inom landet. I detta fall delar jag den åsigt, som uttalades af den andra tälaren i ordningen, att man icke kan få någon erfarenhet om verknin-garne af ett sådant förfaringssätt, utan att börja dermed. Man har visserligen ofta talat om att göra försök med ett inhemskt fondsystem, men mig veterligen har man hittills aldrig gjort det med allvar; då en upplåning någon gång satts i fråga, har man erbjudit långifvarne så ofördelaktiga villkor, att lånen ej blifvit begärliga. Ett exempel i sådan riktning vill jag erinra mig att Skånska Hypotheksföreningen för flera år tillbaka lemnade, då den sökte att upptaga lån emot obligationer löpande med endast 2 procents ränta, och icke försedda med räntekuponer. Ett rätt ordnad inhemskt fondsystem kan icke annat än underlätta rörelsen och tillgången på bytesmedel inom landet. Våra bank-inrättningar torde ej heller kunna blifva missnöjda med upprättandet af ett inhemskt fondsystem, ty svårligen kunna de vid försträckningar erhålla någon bättre säkerhet, än dylika obligationer, hvilkas värde ingen kan ifrågasätta och hvilka äro lätt realisabla. Jag tror derföre, såsom jag redan förut antydtt, att några menliga följder ej skulle uppstå af ett inhemskt lån, utan att tvärtom detta skulle underlätta den allmänna rörelsen, förutsatt nemligen, att obligationerna utfärdas i lämplig form, ej lyda på alltför stora belopp, och förses med halfårs-räntekuponer. Tilläfventyrs skulle det ej heller skada, om, till underlättande af liquiderna man och man emellan, vid öfverlåtelsen af obligationerna från den ena till den andra, på baksidan af desamma trycktes en under-rättelse om den å det förskrifna beloppet för dag och månad upplöpande ränta, i likhet med hvad som inhemtas af en s. k. lathund.

I fråga åter om upptagandet af ett nytt utländskt lån, delar jag den här allmänt uttalade åsigt, att den närvarande tidpunkten ej är derför lämplig, och att det vore klokt, om man pauserade något. Der-emet tilltror jag mig ej kunna afgöra, huruvida det vore lämpligt att afyttra någon del af de obligationer, som finnas i behåll utaf det s. k. Engelska lånet. Vigtiga skäl hafva anförts både för och emot, och jag lemnar derföre denna fråga till våra stora financiärs bedömande.

Om en återremiss blir Kammarens beslut, anhåller jag, att Utskottet måtte så noggrannt som möjligt skilja mellan hvad som erfordras till bestridande af de beslutade statsutgifterna, och hvad som behöfves för andra ändamål. Det är nemligen af yttersta vigt, att vi ej beträda en så olycklig bana, som att med lån betäcka statsutgifterna; dessa måste, enligt min tanke, bestridas genom beskattning, och, ehuru jag förut motsatt mig en förhöjning af bevillningen, ser jag dock heldre att en sådan åtgärd vidtages, om medel till nämnda utgifter ej på annat sätt kunna erhållas, än att lån för ändamålet upptages.

Friherre von Schwerin: Ehuru jag i allo erkänner rigtigheten af hvad här yttrats angående kapitaltillgången i våra banker, och besparingarne i våra sparbanker, och ehuru äfven jag önskar lifligt bildandet af ett inhemskt fondsystem, så har likväl allt detta ej kuna häfva mina betänkligheter mot att på en gång upplåna inom landet en så stor summa, som 8 millioner R:dr. Att ett inhemskt fondsystem mäktigt bidrager till att sätta kapitalerna i rörelse och göra dem tillgängliga, bestrider jag ingalunda, men man bör i detta fall fästa afseende derå, att en del af lånet sannolikt skulle användas till betäckande af förut befintlig utländsk gäld. Om så inträffar, att en del af lånet åtgår till betalning af våra temporära statslån, så inskränkes naturligtvis landets egen kapitaltillgång, hvarjemte, i händelse återbetalningen kommer att ega rum under ogynnsamma konjunkturner, svårigheten att här anskaffa vaxlar måste föranleda en minskning i Bankens silfverförråd, d. v. s. i Bankens förmåga att honorera sin skyldighet att upprätthålla sedelmyntets värde. Således, om lånet lyckas inom landet, kommer det att utöfva ett mindre godt inflytande på möjligheten att förse våra näringar med förlag; lyckas det åter icke, så måste långifvarne sökas utom landet och i så fall, äfven om de finnas i Danmark, komma obligationerna, då de äro ställda i Svenskt mynt, att löpa med sämre kurs, än eljest. Det erfordras naturligtvis en omsättning, till och med en kommissionär, då räntan skall uppbäras, och förvandlas från Svenskt till i utlandet gångbart mynt. Jag tror mig ock veta, att åtskilliga af våra s. k. inhemska lån funnit sin väg till Danmark och att de der noteras flera procent lägre, än våra andra obligationer till samma valuta. Då således ett lån, ställt i Svenskt mynt, ej gerna kan blifva förmånligt, torde det ej vara skäl att upptaga detsamma; för öfrigt blefve det sannolikt endast ett förtäckt utländskt lån, och detta förhållande skulle ej kunna caschera för börsmännen. Utskottet har dessutom föreslagit, att det ifrågasatta lånet skulle återbetalas under åren 1870, 1871 och 1872. Det blefve således endast ett vigilanslån, och jag hemställer, om detta skulle stärka vår kredit; råkar den enskilde, som man säger, i klister, söker han erhålla ett längre, stående lån, för att hinna få affärerna rangerade under tiden. En viss förskräckelse har här uttalat sig mot användandet af de till det Engelska lånet hörande obligationer. Att detta lån ej har lyckats, är en sanning, men måhända skulle dock obligationerna kunna användas, och jag tror derföre med Herr Wærn, att det vore orätt att afstänga all möjlighet för Riksgäldsfullmäktige att afyttra dem. Jag tror till och med, och i detta fall går jag längre än Herr Wærn, att detta skulle låta sig göra ganska snart, om obligationsförsäljningen sattes

under något godt patronage. Då jag i allmänhet anser, att hela detta viktiga ärende ej är tillräckligt utredt, instämmer jag i yrkandet om återremiss.

Herr Schartau: Jag har redan yttrat, att jag trots, det Stats-Utskottet med sitt förevarande Betänkande mera afsett att erhålla upplysningar än att dess förslag skulle genomdrivas. Att jag häruti misstagit mig, har min värde granne vitsordat, men han har åter misstagit sig i sin uppfattning af min förra framställning, i det han förmenat, att jag skulle hafva motsatt mig Utskottets åsigter. Om Utskottet icke behöfver några råd, några upplysningar, så är jag mycket tacksam för att jag slipper lemna sådana. Man har här med ett slags hån anmärkt, att man talat om de s. k. Engelska obligationerna såsom ett kapital, hvilket vore förvaradt i Riksgälds-kontoret, och jemfört dem med ett kapital i egna reverser, hvilket en enskild kunde hafva nedlagdt i sitt kassaskåp. Detta är en förvrängning af hvad som blifvit sagdt. Ifrågavarande obligationer äro ett kapital i samma stund, man anvisar fonder till deras betalande, i samma stund man auktoriserar Fullmäktige att lemna ut dem såsom valutor. Man har här äfven beklagat, om Bankens reservfond vore identisk med dess lånefond. Man må beklaga detta, men det är dock förhållandet, ty, om man undantager den delen af lån, som utlemnas från Banken med omsättningsrätt, grundar sig den återstående lånerörelsen på reservfonden, och på samma gång denna sjunker, sjunker äfven tillgången för utlåningen. Äfvenledes har här talats om, att Stockholms stad skulle inom landet hafva upptagit ett lån på fördelaktiga villkor. Det kostade dock 6 $\frac{1}{2}$ procent. Tycke och smak kunna vara mycket olika, men jag tycker icke, att detta kan kallas godt pris.

Jag har tillåtit mig att betvifla, att, med iakttagande af landets nytta, man skall kunna fylla den befinliga statsbristen med inhemska lån. Jag vet väl, att många hysa den förhoppningen, att obligationer ställda i Svenskt mynt, skola finna väg öfver Sundet, men Mine Herrar! det vore väl meningen, att ett lån, som tages i Svenskt mynt, skulle stanna inom landet; endast då får det karakter af att vara inhemskt. Ett verkligt sådant skulle man kunna hoppas på, om Sverige vore ett kapitalstarkt land, men jag nödgas påstå, att det är kapitalfattigt, och bibehåller denna åsigt, till dess jag blir vederlagd. Om man skulle lyckas att upplåna 8 millioner i Svenska sedlar, tycker man, att all omsorg är öfvervunnen, men jag förmodar, att en hvar af Herrarne har observerat en ganska fatal siffra, som står å 2:dra raden af Bilagan C. till detta betänkande. Den utgör 8,154,597 R:dr i ränta och amortissement för de fonderade, utländska statslånen under åren 1867 och 1868. Tror verkligen Kammarerna, att vi kunna betala dessa 8 millioner med banksedlar, förskaffade genom lån inom landet? Jag tror det icke och är öfvertygad om, att de, som hafva att fordra af Sverige, vilja hafva antingen vexlar i utländskt mynt eller silfver. Jag öfverlemnar åt Herrarne att räkna ut, huru mycket återstår af de metaller, som finnas i Sveriges Bank, om derifrån drages 8 millioner. Detta är ett ytterligare skäl för mig att misströsta om, att ändamålet kan vinnas

på den väg man söker, men anser Stats-Utskottet att det kan vinnas, så säger jag med nöje: lycka till!

Friherre Sprengtporten: Diskussionen har fortgått länge, och jag skall därför fatta mig kort. Jag anhåller att få lägga ytterligare vikt på hvad jag förut sagt, eller att lika mycket gagn man kan vänta sig af ett inhemskt fondsystem, lika mycket bör man akta sig för att fortsätta ett vigilanssystem. Hvad jag förut yttrat om lämpligheten af låg ränta, och hög kapitalrabatt, har af en värd talare blifvit missförstådt. Jag framställde denna anmärkning, emedan jag anser det höra till principen af ett fonderadt lånesystem, att sätta räntan låg. Då man vid Krimkrigets början i Frankrike skulle upptaga ett lån af 500 millioner francs, och inom 14 dagar anbud erhöles å öfver 2000 millioner, utbjöds detta lån i tvänne olika former, det ena med 4 $\frac{1}{2}$ procents ränta, och den andra med 3 procent. Ganska få anmälte sig för 4 $\frac{1}{2}$ procentlånet, under det att den större delen fann sin fördel vid att öfvertaga 3-procentlånet. Staten skulle hafva förlorat flera procent på det förra, än som den vann på det sednare. Med anledning af en talares yttrande, tror jag mig böra erinra derom, att så väl ränta som kapitalrabatt måste vara bestämda, då lånet utbjudes, i annat fall kan det icke blifva ett subskriptionslån, hvori en hvar kan deltaga. Villkoren må för öfrigt fastställas af Riksdagen sjelf, eller öfverlemnas åt Riksgälds-kontoret. Det förra vore måhända lika lämpligt som det sednare. Jag får äfven fästa uppmärksamheten på en annan omständighet, som jag anser stå i sammanhang med ett inhemskt fondsystem, nemligen att räntekuponerna böra mottagas i uppbördén, emedan en sådan åtgärd skulle leda dertill, att lånen blefvo beqvämliga och fixerade inom landet.

Jag anhåller fortfarande om återremiss.

Friherre Raab, Carl Adam: Likasom den enskilde människan, som kämpar under intryck af sina förvillelser, ovilkorligen dukar under, om hon icke ändrar villkoren för sin verksamhet, så gå stater och folk till sitt förderf, hvilka fota sin hushållning på falska statsekonomiska begrepp, och, oaktadt medvetandet derom, icke akta till de af vetenskap och, erfarenhet föreskrifna grundsatser. Bland sådana principer, som blifvit misstag hos oss, är utan tvifvel att räkna det utländska statsskuldsystemet. Redan för några år sedan, då detta system uppstod, höjdes många röster deremot. Det har likväl fortgått till denna dag, och vårt kära Sverige har lupit på skuldsättningens väg till hundratals millioners skuld.

Det synes vara tid, att göra sig reda för, hvad man förstod med ett utländskt statsskuldsystem och dess verkan på landets utveckling. Vi utskicka våra obligatiouer. Jag behöfver icke nämna, att obligationer äro säkerhetspapper, hvarmed vi borde öka vårt rörelsekapital, men som, när vi utsända dem, åstadkomma minskning i detsamma. Vi minska vidare rörelsekapitalet genom de årligen till utlandet gående räntorna. I så fall minskas äfven penningkapitalet, hvarigenom uppstår en högst menlig inverkan på produktion och industrien. Allt detta beverkas af utländska lån. Helt olika verkar det inhemska statsskuldsystemet. Kreditpapper,

som Staten kastar ut i rörelsen, ökar rörelsekapitalet, som har en god verkan på produktion, på arbetsförtjensternas, företagsamhetsandans, och nationalkapitalets ökande.

Huru kan då, såsom man invänder, ett inhemskt fondsystem verka skadligt på industrien? Om Riksgälds-kontoret belånar sina obligationer, och derigenom absorberar från rörelsen en del penningkapital, så utgå ju ånyo dessa penningar till verkstäderna och arbetsförtjensten, och uppsugas återigen af rörelsen, och blifva alltså medel till reproduktion, till rörelsekapitalets och industriens tillväxt. Men jag måste tillägga, att, om ett inhemskt fondsystem så skall kunna verka, måste man göra alla beställningar för allmänna företag inom landet.

Häraf är tydligt, att, om vi vilja beträda denna väg för ordnande af våra finansiella förhållanden, vi icke mera få tänka på att taga utländska lån, utan söka att erhålla dem inom landet, huru kapitalfattige vi än äro.

Om alltså vi vilja och nödgas bereda oss ett inhemskt fondsystem, är det dock klart, att, sedan vi invecklat våra affärer, såsom vi nu gjort, alla räntor och afbetalningar å de redan upptagna utländska lånen icke kunna betäckas med de kapital, vi kunna hemta inom landet, om vi ej kunna antaga en motsvarande öfverskjutande export, emedan räntorna och amorteringssummorna vandra ur landet, hvarigenom man skulle minska det inhemska rörelsekapitalet. Vid det förhållande, att man redan skuldsatt Staten utomlands, måste man därför gå en medelväg, och taga ett mindre utländskt lån till betäckande af räntebetalningarne, på samma gång som man upptager ett inhemskt lån till fyllande af Statens öfriga behof. Jag kan dock icke gilla Utskottets förslag att upptaga ett lån, hvilket skulle återbetalas inom 3 år, ty ett sådant lån skulle endast, såsom Friherre von Schwerin rodan anmärkt, blifva ett vigilanslån och försämra våra affärer. Ur sådan synpunkt anser jag, att vi böra återremittera detta Betänkande och anmoda Stats-Utskottet att uppgöra ett så beskaffadt fondsystem, att lånen ställas antingen på amortering under lång tid, eller med sväfvande fonder, ty, om vi icke afse att erhålla obligationer, hvilka såsom stående kreditpapper länge förblifva i rörelsen, förvärra vi vår finansiella ställning. Jag anhåller om återremiss.

Herr Nordström: Så vida hvad Stats-Utskottet här föreslår är att anse såsom ett uppdrag, som genast af Fullmäktige borde sättas i verkställighet, tillåter jag mig erinra, att närmare bestämmelser synas vara erforderliga, innan sådant kunde låta sig göra. Summan, som i inhemska låneväg skulle upptagas, finnes här icke bestämd, och i afseende å lånevilkoren, yttras bland annat, att Fullmäktige skulle ega *bevilja kapitalrabatt, då sådan af omständigheterna påkallas*. Dessa ord kunna tolkas på mer än ett sätt: antingen så, att kapitalrabatt skulle endast då få beviljas, sedan det kunde anses gifvet, att lånet derförutan ej kunde uppnegocieras; eller så, att den finge beviljas till olika belopp åt den eller dem, som derpå gjorde anspråk, men ej i allmänhet; eller ock så, att på samma gång Fullmäktige uti sjelfva subskrip-

tionsprogrammet införde de öfriga villkoren, de äfven der skulle bestämma kapitalrabatten lika för alla.

Det sistnämnda vore, efter min åsigt, det enda rätta, kloka och Staten värdiga. Då man af ordställningen icke med säkerhet kan utleta hvad Utskottet härutinnan egentligen velat föreslå, skulle jag för min del tillstyrka en återremiss, helst intet väsendtligt kan af Riksgälds-kontoret tillgöras, innan summan blifvit bestämd, och sjelfva de närmaste åtgörandena för subskriptionens öppnande icke synas erfordra lång tid, när i alla fall endast scrips eller interimisbevis till en början kunna åt subskribenterna öfverlätas, eller till dess obligationerna hunnit förfärdigas, hvilket, enligt erfarenhetens vittnesbörd, tager i anspråk en tid af omkring två och en half å tre månader. I afseende å frågan, huruvida de i Riksgälds-kontoret qvarblifna, till det Svensk-Engelska lånet af år 1864 hörande obligationer ännu kunde i upplåningsändamål användas, finner jag, lika med dem, som ansett sådant låta sig göra, intet i sjelfva sakförhållandet grundadt hinder mot en sådan operation, under förutsättning i öfrigt af erforderliga öfverenskommelser med vederbörande, i afseende å likvidation af annuiteterna.

Herr Selander: Orsaken, hvarföre Stats-Utskottet afgifvit förevarande Betänkande, har varit, att flere af Riksdagens ledamöter hafva önskat erhålla en kalkyl öfver Stats- och Riksgäldsverkens ställning och behof, hvilken utvisade ställningen just i närvarande ögonblick, och jag torde ej behöfva erinra, att detta Betänkande således ej får förblandas med det så kallade Finans-betänkandet, hvilket ej kan afgifvas, förrän statsregleringen är definitivt uppgjord. Under upprättandet af denna kalkyl, förekom äfven fråga, huruvida Utskottet ej borde afgifva förslag till fyllande af den statsbrist, som visade sig, på det att Riksgäldsfullmäktige skulle kunna begagna sig af de för ögonblicket temligen gynnsamma konjunkturerna för ett nytt låns upptagande. Detta är anledningen till det förslag, som här föreligger. Konjunkturerna äro bland annat gynnsamma derutinnan, att för närvarande flera privatbanker hålla på att bildas, hvilka behöfva grundfondshypotheker, och inga papper torde väl vara lämpligare dertill, än Riksgälds-kontorets obligationer. Man har emellertid anmärkt, att Utskottets förslag skulle vara behäftadt med åtskilliga brister i formelt hänseende. Så har den föregående talaren yttrat, att föreskriften rörande kapitalrabatten vore ofullständig. Jag får härvid anmärka, att Utskottet väl ej kunnat föreskrifva, huru stor rabatt borde medgifvas, men att det måste öfverlemnas åt Fullmäktige att i detta hänseende rätta sig efter omständigheterna för tillfället. Han har vidare anmärkt, att Utskottet ej uppgifvit, huru Fullmäktige böra gå till väga, i händelse den här föreslagna upplåningen ej lyckas. Jag tar mig friheten upplysa, att på den afdelning af Stats-Utskottet, som behandlat detta ärende, ligger ett stadgande justeradt, som just afser ett sådant förhållande.

Utskottet trodde det vara af vigt, att beslut i denna fråga påskyndades så mycket som möjligt, men då nu Andra Kammaren redan återremitterat detta Betänkande, torde det vara skäl, att Första Kammaren fattar samma beslut. Utskottet får då tillfälle att taga i öfver-

vägande de förslag, som här framställts. Jag instämmer således i yrkandet om återremiss.

Grefve Mörner, Oscar: Då Utskottet i slutet af förevarande Betänkande yttrar, att, »Utskottet kommer i tillfälle, att sedan statsregleringen blifvit slutligen afgjord, afgifva yttrande i fråga om de beslut och åtgärder, som för statsregleringens genomförande kunna vara behöfliga», och då för öfrigt Betänkandet säkerligen kommer att till Utskottet återremitteras, vill jag nu endast med några få ord uttala min åsigt om det sätt, hvarpå statsbristen bör fyllas. Utskottet har visserligen icke uttryckligen förklarat sig för något visst sätt, men genom hela Betänkandet går dock den grundtanke, att bristen hufvudsakligen bör fyllas genom upplåning. Denna tanke är icke min. Jag anser tvärtom, att, om lån äfven icke kan undvikas, så är dock en skyldighet att icke sträcka upplåningen längre, än som är alldeles oundgängligen nödigt. Att ställningen inom landet är betryckt, må väl så vara, men icke är den det i den grad, som skulle Svenska folket förlorat förmågan att, som man säger, göra rätt för sig. Icke heller kan jag för min del anse, att med Statens medel hitintills blifvit misshushålladt. Jernvägar äro byggda, och många andra nyttiga företag utförda, och att ökade utgifter, såsom en följd af stora förbättringar, uppkommit, torde endast vara naturligt. Då nu en statsbrist förefinnes, uppkommen i väsendtlig mån, genom förbiscenden vid beräkning af inkomster och utgifter, kan jag icke annat finna, än att en pligt är för oss, att så återställa jemnigvigen emellan debet och kredit, att tyngden af en sådan reglering icke må egentligen drabba dem, som till den nuvarande förlägenheten äro oskyldige, nemligen våra efterkommande. Hvarje tid hafver sin börda, och då vi besinna, att Sverige för icke så lång tid tillbaka icke hade någon statsskuld, huru skola vi, inför den tid som kommer, kunna ansvara, i fall vi tillgripa en hushållning, der vi skytt försakelser och ansträngningar för oss sjelfve, men i riktigt mått, genom våra lån, beredt sådana åt dem, som efter oss komma.

Jag kan icke dölja, att jag anser nödvändigt, att åtminstone en del af bristen fylles genom sammanskott, eller med andra ord, för tillfället åtagen ökad beskattning. Utom behovet finnes äfven härföre billighetsgrunder, såsom att, då vi redan nu draga nytta af våra jernvägar, böra vi väl ock deltaga i de ökade utgifter deras byggande medfört, hvarförutan andra väganläggningar, hamnbyggnader m. m. väl äfven måste anses redan nu, då de äro färdiga, gagna landet. På hvad sätt beskattningen bör åläggas, derom kunna åsigtarna vara delade; jag tror, att vi, dessvärre, måste underkasta oss så väl en indirekt beskattning, genom å vissa artiklar förhöjda tullsatser, som äfven en direkt, genom höjande af bevillningen efter andra artikeln. Detta må kännas tungt, men är rättvisare än att hjälpa sig sjelf genom att taga ifrån andra, och min önskan är, att upplåning endast må ske i den mån, sådant nu finnes omöjliggen kunna undvikas.

Grefve Hamilton, Henning: Jag ber Kammaren ursägta, att jag yttrar mig i denna fråga, ehuru jag icke varit i tillfälle att från början öfvervara diskussionen angående densamma, men jag har ansett

mig, i min egenskap af Riksgälds-fullmäktig, böra yttra några ord i ämnet. Jag antager, att med detta Stats-Utskottets Betänkande egentligen varit afsedt att meddela Kamrarne en öfversigt öfver den finansiela ställningen, och att det i slutet af Betänkandet gjorda tillstyrkande tillkommit hufvudsakligen för att gifva Kamrarne tillfälle att genom en återremiss lemna Utskottet en föreställning om de åsigt, som i frågan hufvudsakligen göra sig gällande. Då Betänkandet också redan blifvit af Andra Kammaren återremitteradt, och det ändamål, Utskottet åsyftat, således till en del är vunnit, torde det vara skäl att äfven här någorunda allmänt uttrycka sin tanke.

Emot 1:sta punkten af Utskottets hemställan, eller »att åt Fullmäktige i Riksgälds-kontoret måtte uppdragas, att för Riksgälds-kontorets räkning upptaga lån mot obligationer i Svenskt mynt, ställda till innehafvaren, att återbetalas å bestämda förfallotider» har jag icke något att anmärka, jag tror, att det vore särdeles lyckligt, om vi kunde undvika utländska lån, emedan en af aledningarne dertill, att våra obligationer å den utländska marknaden icke vunnit afsättning, har varit den omständigheten, att nästan vid hvarje riksdag nya lån beslutats. Jag förklarar mig dock uti hvad en af Riksgälds-fullmäktige redan yttrat, eller att möjligen en sådan upplåning, som blifvit föreslagen, kunde misslyckas, och att det för sådan händelse vore önskvärdt, att Utskottet ville antyda någon annan utväg för anskaffande af de nödiga medlen. En ledamot af Stats-Utskottets Riksgälds-afdelning har emellertid upplyst, att Utskottet också varit betänkt på att i reglementet meddela nödiga föreskrifter i detta hänseende, och, sedan Utskottet härom fattat sitt beslut, blir det således tid att deröfver yttra sig.

I afseende å 2:dra punkten af Utskottets förslag, der Utskottet hemställer, »att återbetalningen af de utställda obligationerna måtte ske till hela beloppet under de 3 åren 1870, 1871 och 1872, med ungefär lika andelar under hvardera året», vågar jag för min del uttala den åsigt, att man icke på förhand bör fatta ett sådant beslut. Om lånet blir helt litet, hvarom vi ännu icke kunna ega någon kännedom, så kan det törhända icke vara farligt att bestämma, att betalningen skall ske under loppet af 3 år, men det skulle kunna hända, att lånet uppginge till 8 å 10 millioner, och då vore det betänkligt att på förhand hafva meddelat en dylik bestämmelse. Det finnes blott tvänne utvägar till betalande af det lån vi kunna komma att upptaga: den ena är, att under dessa 3 år öka skatterna så, att amorteringen derigenom kan ske, hvilket dock torde blifva mera än vi kunna åtaga oss; och den andra är, att man under något af dessa år, t. ex. 1870, upptager ett utländskt lån, för att dermed verkställa amorteringen under 1871 och 1872. Men en utländsk långgifvare kontraherar icke om lån på det sätt, att han kontraherar 1869 och lemnar penningarne 1870, 1871 och 1872, utan han afslutar lånet och lemnar penningarne inom en viss tid, icke alltför långt efter lånets afslutande.

Det ligger nemligen i sakens natur, att han icke kan göra någon beräkning, grundad på den ekonomiska och finansiela ställningen efter loppet af 3 år, utan han gör upp lånet med afseende å månaders, veckors, ja möjligen olika dagars konjunkturen. Skulle vi således komma att afsluta ett utländskt lån, för att under åren 1870, 1871 och 1872 verkställa

amorteringar, så blir följden den, att Riksgälds-kontoret får in pennningarne och nödgas släppa ut dem i landet, hvarigenom ett origtigt begrepp om den verkliga penningställningen frankallas, och nödgas derpå återindraga dem. Jag anhåller derföre att, i händelse af återremiss, Utskottet måtte fästa sin uppmärksamhet på den omständigheten, att, om ett inhemskt lån blir så stort, att det icke kan med årliga skatter amorteras, väsendtliga olägenheter kunna uppstå genom en på förhand bestämd och alltför lång amorteringstid.

Slutligen vill jag blott nämna, i afseende å försäljningen af de s. k. Engelska obligationerna, att, då Utskottet icke yttrat sig om dessa, utan de endast förekomma omnämnda i en reservation, Kammaren icke eger material att göra till föremål för beslut, och att jag således icke vill onödigtvis upptaga Kammarens tid med frågan derom.

Jag ansluter mig till de ledamöter af Kammaren, som anhållit om återremiss af detta Betänkande.

Herr Wallenberg: Med anledning af en värd talares anmärkning, att Utskottets förslag vore ofullständigt, får jag upplysa, att Riksgälds-afdelningen redan beslutat en §, som syftar å det ifrågavarande lånet, och skulle intagas i reglementet för Riksgälds-kontoret, i den händelse att Kamrarna bifalla Utskottets förslag. En annan värd talare har anmärkt, att stora olägenheter skulle uppstå deraf, att obligationerna skulle utställas i Svenskt mynt, och han har dervid syftat på 1861 års lån. Jag får med anledning häraf erinra, att, huru mycket klander Fullmäktige än fått uppbara för detta lån, har dock icke något lån varit för Riksgälds-kontoret så billigt som just detta, och det är väl hufvudsaken. Att lånet sedermera icke hållit sig i pris är visserligen illa, men man får icke söka orsaken härtill deruti, att lånet utgafs i Svenskt mynt, utan i den omständigheten, att Riksgälds-kontoret sedan utgifvit en mängd obligationer med bättre kurs, hvilka öfversvämmat marknaden. Det synes som om en ärad talare, hvilken uttalat sitt intresse derför, att man icke skall skuldsätta sig för likt och olikt, uppfattat Utskottets förslag så, att Utskottet icke skulle hafva velat att några skatter skulle upptagas, utan att vi endast skulle skuldsätta oss. men jag behöfver i detta afseende endast hänvisa till Bil. A till detta Betänkande, som tydligen utvisar, att alla bevillingarne blifvit beräknade i enlighet med Kongl. Maj:ts Proposition, och att Utskottet således icke förutsatt, att man borde undvika att erlægga skatter till fyllande af Statens behof.

Herr Nordström:

Friherre Sprengtporten: För min del kan jag ej inse, hvarföre icke Stats-Utskottet skulle vara lika kompetent, som Riksgälds-fullmäktige, att närmare bestämma vilkoren i afseende å kapitalrabatt m. m.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, att under densamma endast hade yrkats, att ifrågavarande Memorial skulle till Stats-Utskottet återförvisas; framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till

Memorialet, hvarvid svarades nej, och sedermera proposition på återremiss deraf, som med ja besvarades.

Föredrogs änyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 22 och 23 sistlidne Mars bordlagda Memorial N:o 43, med förslag till de afdelningar i Riksgälds-kontorets reglemente, som angå styrelsen öfver nämnda verk, Fullmäktiges sammankomster samt Fullmäktige tillhörande särskilda äligganden och uppdrag.

§§ 1—4.

Biföllos.

§ 5.

Grefve Mörner, Julius Oscar: Mot den nu föredragna §:n har jag några anmärkningar att framställa. Först skulle jag önska att början af §:n erhöle följande lydelse: »blir Fullmäktig ledamot af Statsrådet eller Justitieråd», ty jag kan icke finna lämpligt, att en person, som innehafver en så trägen och magtpåliggande befattning, som att vara Justitieråd, derutöfver skulle ytterligare hafva att såsom Fullmäktig vårda Riksgälds-kontorets, numera tid och omtanke i betydlig mån i anspråk tagande göromål. Vidare då ifrågavarande § innehåller det stadgande, att, om Fullmäktig kommer i den författning att han, jemlikt mom. c i 26 §:n Riksdags-ordningen icke kan godkännas som riksdagsman, han skulle genast frånträda Fullmäktigskapsbefattningen, får jag häri yrka ändring. Nämnda moment c innehåller nemligen ibland annat, att, om någon är för *vanfrejdande brott under tilltal*, får han icke vara riksdagsman. Jag har ifrån första början beklagat, att ett så beskaffadt stadgande kommit, troligen till följd af något förbiseende, att i grundlagen inflyta. Hvad kan nemligen för en illvillig människa vara lättare än att låta emot en misshaglig person anställa tilltal för vanfrejdande brott. Dertill anskaffas något uselt legdt redskap, en historia hopdiktas, ingen svårighet möter att få målet, sedan detsamma vid domstolen förekommit, under förevändning att inkalla vittnen, något utdragit på tiden, och, om saken äfven slutas så, att, då uppskof icke vidare kan erhållas, anklagaren är försvunnen och den tilltalade blifver frikänd, så har dock följden varit den, att en oförvitlig person blifvit kränkt i sina medborgerliga rättigheter och skiljd ifrån ett uppdrag, till hvars fyllande han måhända varit företrädesvis lämplig, och hvartill han genom medborgares förtroende blifvit kallad. Om man säger, att dylikt icke kan hända, hänvisar jag till historien och till brottmålsannalerna, och de skola mera än nog lemna ett sorgligt vittnesbörd derom, att få brott finnas hvarföre partihat eller enskildt hat rygga tillbaka. Så mycket som står i min magt vill jag motsätta mig all utsträckt tillämpning af ett stadgande, som kan medföra sådan kränkning af en medborgares rätt, som att blifva nära nog förklarad vanfrejdad och till en del ålagd straff, innan ännu någon domstol i saken dömt. För att få de ändringar jag anser nödiga, får jag påyrka att denna § måtte till Stats-Utskottet återremitteras.

Grefve Mörner, Carl Göran: I likhet med den föregående tälaren anser jag, att till Fullmäktig ej bör kunna utses den, som är Justitieråd, äfvensom att, om en Fullmäktig till nämnda embete utnämnes, han bör frånträda Fullmäktigsbefattningen; och då i allmänhet sistnämnda befattning ej bör uppdragas åt någon, som i följd af sin embetsställning kan komma i den belägenhet, att hans pligter i berörda egenkap kunna komma i kollision med dem, som skulle åligga honom såsom Fullmäktig, torde undantaget äfven böra utsträckas till Justitiekansleren och Justitieombudsmannen. Jag anhåller af dessa skäl om återremiss.

Efter härmed slutad öfverläggning, gjordes först proposition på bifall till den förevarande §:n, hvarvid svarades många nej, blandade med ja, och sedermera proposition på återremiss deraf, då svaren utföllo med många ja, blandade med nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

§ 6.

Bifölls.

§ 7.

Grefve Mörner, Carl Göran: I 1:sta momentet af den nu föredragna §:n heter det: »Fullmäktige må vara obetaget, att, om sådant finnes lämpligt eller nödvändigt för länetransaktionen, utse ombud för bedrivande af dervid erforderliga underhandlingar, äfvensom att åt särskilde *deputerade* uppdraga bestyren med länemedels indragning, samt verkställighet af de för Riksgälds-kontoret erforderliga utländska likvider.» Det vill här af synas som om nyssnämnde deputerade icke skulle behöfva tillhöra Fullmäktiges antal, utan kunna vara andra personer och således utgöra en från dem afskiljd förvaltande myndighet. Då fråga var om organisationen af Riksbankens styrelse, delade jag, för min del, väl äfven den åsigten, att det varit fördelaktigt, att derstädes en verkställande direktör blifvit utsedd, men denna har dock varit en bland Banko-fullmäktige, och vill det synas mig nödvändigt, att ett likartadt förhållande eger rum jemväl inom Riksgälds-kontoret.

Herr Selander: Detta stadgande är alldeles lika med det förut varande. Man har alltid tillämpat det så, att deputerade utsetts bland Fullmäktige, och man kommer efter all anledning att hädanefter förfara på samma sätt, hvarföre jag anhåller, att §:n måtte godkännas.

Grefve Hamilton, Henning: Om det stode, att Fullmäktige ega rätt att utse *ombud*, kunde möjligen §:n lemna rum för tvetydighet, men, då det står *deputerade*, kan meningen icke vara annan än, att det måste vara någon bland Fullmäktige, som deputeras. Vår gamla grundlag omtalade, att Riksstånden kunde skicka sina deputerade, men det ifrågasattes aldrig, att Stånden kunde dertill välja några, som stodo utom Stånden.

Jag tillåter mig att göra en annan anmärkning mot Utskottets redaktion af denna §. I allmänhet grundar sig Stats-Utskottets framställning på förslag af Fullmäktige, men i en punkt hafva Fullmäktige föreslagit ett annat stadgande än Utskottet. Utskottet har nemligen föreslagit, att »i förhållande till beskaffenheten och omfånget af de göromål, som varda åt deputerade uppdragna, må Fullmäktige bestämma de arfvoden, hvaraf deputerade kunna anses hafva gjort sig förtjente.» Detta stadgande har bibehållits från den gamla tiden, då Fullmäktiges antal var 12, och således, äfven om 4 eller 5 under årets lopp fungerade såsom lånedeputerade, ett tillräckligt antal ojäfvige återstod att bestämma arfvodet för dem, men nu, då Fullmäktiges antal blifvit inskränkt till 7, skulle det kunna hända, att vid årets slut endast 2 eller 3 voro opartiske att bestämma arfvodet för dem, som varit använde såsom deputerade. Med hänseende dertill ansågo Fullmäktige lämpligast, att Riksdagen på förhand bestämde det arfvode, som åt lånedeputerade borde utgå.

Jag har ansett mig böra nämna detta, utan att framställa något yrkande om återremiss.

Herr Wallenberg: Den af Grefve Hamilton framställda fråga var föremål för öfverläggning inom Utskottet, och Utskottet ansåg, att med anledning af det obestämda omfånget af de göromål, som kunde blifva åt deputerade uppdragna, det vore klokast att icke stadga fast lön åt deputerade, utan att åt Fullmäktige öfverlemna bestämmandet af arfvoden åt dem.

Om Fullmäktige besluta om arfvodet, innan de skrida till val af deputerade, är ju ingen jäfvig att deltaga i beslutet.

Jag anhåller om bifall.

Herr Selander: Inom Riksgälds-afdelningen hade man rättat sig efter Fullmäktiges önskan och föreslagit en viss summa i arfvode åt deputerade, men i Utskottets plenum borttogs denna, emedan göromålen kunna vara mycket olika under olika år. Jag anser detta skäl vara fullt giltigt och anhåller därför om bifall till §:n.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad och §:n bifölls.

§§ 8—28.

Biföllos.

Vid ånyo skedd föredragning af Stats-Utskottets den 22 och 23 sistlidne Mars bordlagda Memorial N:o 44, i anledning dels af erhållen återremiss å 8:de punkten i Utskottets Utlatande N:o 26, angående Riksgälds-kontorets förvaltning under den tid, som förflutit sedan början af sednaste riksdag, dels af Kamrarnes olika beslut i fråga om décharge för Fullmäktige i Riksgälds-kontoret; biföll Kamraren Utskottets å sidan 15 afgifna hemställan, samt lade till handlingarne dess i slutet af Memorialet till Andra Kamraren gjorda hemställan.

Föredrogs ånyo och bifölls Stats-Utskottets den 22 och 23 sistlidne Mars bordlagda Utlåtande N:o 45, i anledning af väckt fråga dels om uteslutande från Riksstaten af alla sådana utgifter, som kunna genom landstingen bestridas, dels om öfverlemnande till landstingen af de medel, Riksdagen kan komma att anslå till sådana föremål, hvilkas nödvändighet och lämplighet landstingen vore i tillfälle att bäst bedöma.

Föredrogs ånyo och bifölls Stats-Utskottets den 23 och 26 sistlidne Mars bordlagda Utlåtande N:o 53, i anledning af väckt motion om befrielse från lots- och infartspenningar för vissa fartyg; och Memorialet N:o 54, i anledning af Kamrarnes olika beslut i fråga om utbyte af stämpelpapper.

Grefve Ehrenswärd: Då Löjtnant Gyllenram fortfarande är af sjukdom förhindrad att inställa sig, får jag hemställa, huruvida Kammarren ville meddela honom permission för den återstående delen af Riksdagen.

Denna anhållan bifölls.

Anmälades och bordlades från nedannämnda Utskott och Riksdagens Kansli-Deputerade inkomna Memorial, Utlåtanden och Betänkanden, nemligen från

Stats-Utskottet:

N:o 61, i anledning af väckta frågor dels om anslag till fortsättande af Statens jernvägsbyggnader, dels om lån till enskilda jernvägsanläggningar;

N:o 62, i anledning af Kamrarnes olika beslut, i fråga om sättet för utseende af deputerade för markegångstaxornas upprättande;

N:o 63, i anledning af motion, om eftergift af ett åt Kuckola byamän beviljad lån;

N:o 64, i anledning af väckt fråga, om ersättning till Herr Henrik Hansson för resekostnad till och från riksdagen i sistlidne Januari månad;

N:o 65, angående inlösen af åtskilliga s. k. Riksgäldssedlar, hvilka icke inom den bestämda preskriptionstiden blifvit till invexling föredetta;

Bevillnings-Utskottet:

N:o 13, angående stämpelpappersafgiften;

N:o 14, i anledning af väckt motion, om öfverflyttande på kommunerna af rättigheten att debitera och uppbära folkskoleafgiften;

N:o 15, i anledning af återremiss af Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 10;

Lag-Utskottet:

N:o 63, i anledning af väckt motion, angående afkortning i kronoräkenskaperna af vissa slag af böter, när tillgång till deras gäldande saknas;

Kansli-Deputerade:

N:o 5, angående textning och utskrifning af Riksdagsbeslutet.

Herr vice Talmannen: Jag får hemställa, att de i dag för första gången bordlagda Betänkanden från Stats- och Bevillnings-Utskotten måtte sättas främst å föredragningslistan till nästa sammanträde.

Detta förslag bifölls.

Kammaren åtskiljdes kl. 10 e. m.

In fidem
O. Brakel.

Tisdagen den 9 April 1867.

Kammaren sammanträdde kl. 6 e. m.

Justerades 2 protokolls-utdrag för den 8 dennes och protokollet för den 23 sistlidne Mars.

Föredrogs Stats-Utskottets den 8 dennes bordlagda Utlåtande N:o 61, i anledning af väckta frågor dels om anslag till fortsättande af Statens jernvägsbyggnader, dels om lån till enskilda jernvägsanläggningar.

Detta Utlåtande begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet; hvar efter Herr Grefven och Talmannen hemställde, att detsamma skulle företagas till afgörande nästa Fredag den 12 dennes, hvilket bifölls.
